

Lehdistötiedote

Luxemburg, 27. lokakuuta 2022

Pyöröovi-ilmiö: EU:n virastojen säännöt ovat löysiä

Kun johtavassa tai muuten korkeassa virka-asemassa oleva EU-viraston työntekijä jättää tehtävänsä ja ottaa vastaan työpaikan yksityissektorilta, puhutaan pyöröovesta. Pyöröovi saattaa tuoda mukanaan eturistiriidan kyseiselle työntekijälle, ja se voi vaarantaa EU:n toimielinten lahjomattomuuden. EU:n virastojen olisikin tiukennettava sääntöjään ja kontrollejaan pyöröoviriskin minimoimiseksi, toteaa Euroopan tilintarkastustuomioistuin tänään julkaisemassaan EU:n virastoja koskevassa vuosikertomuksessa. Samalla EU:n talouden valvoja kuitenkin vahvisti virastojen kirjanpidon luotettavuuden hyväksymällä osaltaan niiden tilinpäätökset varainhoitovuodelta 2021. Tarkastajat antoivat lisäksi kaikille 44 virastolle hyväksyntänsä sen suhteen, miten ne keräävät tuloja operaatioitaan varten. Vaikka useimmilla virastoilla on jatkuvia julkisiin hankintoihin liittyviä ongelmia, yhtä lukuun ottamatta kaikki virastot saivat hyväksynnän myös menojaan osalta.

”Voimme jälleen kerran antaa EU:n virastojen tileistä ja tuloista myönteiset, puhtaat tarkastuslausunnot, ja menojen osalta voimme todeta, että niitä on yleisesti ottaen hallinnoitu tyydyttävästi”, toteaa tarkastusta johtanut tilintarkastustuomioistuimen jäsen Rimantas Šadžius. *”Lainsäätäjien ja virastojen on kuitenkin otettava huomioon tilintarkastustuomioistuimen varoitukset ja käsiteltävä mahdollisia pyöröovitapauksia tiukemmin. Näin ne voivat ehkäistä eturistiriitoja ja säästää itsensä ja koko EU:n mainehaitoilta.”*

EU:n säännöissä annetaan EU:n elimille varsin vähän velvoitteita seurata, noudattavatko nykyiset ja entiset henkilökunnan jäsenet pyöröoviin liittyviä vaatimuksia. Toisaalta EU:n virastot ovat erityisen alttiita pyöröoviriskeille. Tämä koskee varsinkin sellaisia virastoja, joilla on sääntelyvaltuuksia ja yhteyksiä elinkeinoelämään. Alttius johtuu kahdesta tekijästä: ensinnäkin virastoilla on paljon väliaikaista henkilöstöä, ja niiden henkilökunnan vaihtuvuus on tästä syystä suurta; toiseksi virastojen hallintomalliin kuuluu hallintoneuvostoja, joiden jäsenten toimikaudet ovat lyhyitä. Ongelma hallintoneuvostojen osalta on se, että niiden jäsenet eivät ole virastojen työntekijöitä, joten pyöröovisäännöt eivät koske heitä. Tarkastajien mukaan tämä synnyttää oikeudellisen tyhjiön, joka johtaa siihen, että vain murto-osaa mahdollisista pyöröovitapauksista arvioidaan. Lisäksi on todettava, että kun virastot käsittelevät mahdollisia pyöröovitapauksia, vain harvat virastot menevät oikeudellisia vähimmäisvaatimuksia pidemmälle. Samalla useimmat virastot eivät edes valvo itse, noudattavatko

Lehdistötiedotteessa esitetään EU:n virastoja koskevan Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen 2021 keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

niiden nykyiset ja entiset henkilöstön jäsenet sääntöjä, vaan ne tukeutuvat lähes pelkästään henkilöstön omaehtoiseen raportointiin.

Tilintarkastustuomioistuin on jo aiemmin todennut monissa kertomuksissaan, että virastoissa on esiintynyt hallintomalleista johtuvia ongelmia ja eturistiriitoja. Tässä kertomuksessa tuodaan jälleen kerran esille, että virastoissa, jotka valvovat pankkeja, vakuutusyhtiöitä ja rahoitusmarkkinoita, on havaittu hallintomalleihin liittyviä ongelmia, jotka antavat tilaisuuden suosia kansallisia etuja eurooppalaisten etujen sijasta.

Tarkastajat kritisoivat jälleen kerran virastojen tapaa hankkia tavaroita ja palveluja ja kehottavat virastoja varmistamaan, että ne saavat parhaan vastineen rahoilleen. Tosiasia on, että julkisiin hankintoihin liittyvät puutteet ovat vieläkin yksi niistä keskeisistä syistä, joiden vuoksi virastojen maksut eivät ole sääntöjen mukaisia. Tällaiset tapaukset ovat viime aikoina olleet kasvussa. Tarkastajat havaitsivat puolella virastoista sopimuksia, joissa oli puutteita. Eu-Lisassa, virastossa, joka hallinnoi laaja-alaisia tietojärjestelmiä vapauden ja turvallisuuden alalla, tarkastajat havaitsivat 18,1 miljoonan euron virheelliset menot. Nämä menot johtuivat ongelmista, jotka oli tuotu esiin jo aiemmin. Virasto on nyt saanut maksuistaan jo toisen keltaisen kortin (varauman sisältävän tarkastuslausunnon), ja sitä kehoitetaan parantamaan hankintojensa ja sopimustensa hallinnointia.

Tarkastuksessa on käynyt ilmi, että Venäjän sota Ukrainaa vastaan on vaikuttanut erityisesti kolmeen virastoon. Euroopan unionin turvapaikkavirasto on pyytänyt lisää henkilökuntaa ja rahaa sen jälkeen, kun EU-maat, jotka ovat ottaneet vastaan ukrainalaisia pakolaisia, ovat pyytäneet lisää apua. Euroopan unionin avaruusohjelman toiminnot ovat kärsineet sen takia, että venäläisiä Sojuz-kantoraketteja ei ole enää voitu käyttää avaruusohjelman Galileo-satelliittien toimittamiseen kiertoradalleen. Virasto, joka tehtävänä on kaatuvien pankkien likvidaatio (yhteinen kriisintarkastusneuvosto, SRB) on päättänyt, että luottoriskit, jotka johtuvat venäläisten, valkovenäläisten ja ukrainalaisten pankkien vastuista EU:n pankeille, ovat sodan seurauksena kasvaneet. Luottoriskit ovat kasvussa myös niiden EU:ssa toimivien yritysten osalta, joihin sota vaikuttaa eniten.

Taustatietoa

EU:n virastoilla on merkittävä vaikutus sellaisiin osa-alueisiin, jotka ovat elintärkeitä eurooppalaisten päivittäisen elämän kannalta, kuten terveys, turvallisuus ja oikeus. Virastot käyttivät vuonna 2021 kaikkiaan 13,1 miljardia euroa EU:n talousarviovaroja toteuttaakseen ohjelmia, joilla tuettiin esimerkiksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa sekä tutkimusta. Virastoilla oli 14 430 työntekijää, joka on 17 prosenttia kaikesta EU-henkilöstöstä. Virastojen määrärahat olivat yhteensä 4,1 miljardia euroa eli 2,5 prosenttia koko EU:n talousarviosta (pois lukien SRB). Frontex on virastoista suurin – sillä on yli 1 500 työntekijää ja 500 miljoonan euron talousarvio.

Pyöröovilla tarkoitetaan EU-ympäristössä sitä, että henkilöstön jäsen jättää EU-virkansa ja ottaa yksityissektorilta vastaan työpaikan, joka liittyy hänen aiempiin toimiinsa. Pyöröovi voi aiheuttaa eturistiriitoja ja tuoda mukanaan riskin EU:n toimielinten lahjomattomuudelle. Tämä johtuu siitä, että pyöröoven yhteydessä voi siirtyä arvokasta sisäpiiritietoa yksityiselle sektorille. Lisäksi entiset virkamiehet voivat lobata entisiä kollegoitaan ja nykyisiin virkamiehiin voidaan vaikuttaa mahdollisuudella saada työpaikka muualta.

EU:n virastoja koskeva kertomus löytyy kokonaisuudessaan [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta](#). Sivustolta löytyy myös julkaisu ”*Yhteenveto EU:n virastojen tarkastuksesta vuodelta 2021*”. Tänäpäivänä, torstaina 27. lokakuuta, tarkastajat järjestävät verkkokokouksen, jonka aiheena on moitteeton varainhoito EU:n virastoissa. Kokouksessa keskitytään eturistiriitojen riskiin, joka liittyy

pyöröovi-ilmiöön. Lisäksi käsitellään julkisiin hankintoihin liittyviä kysymyksiä. Kokousta voi seurata [suorana](#) YouTubesta klo 9.30–12.30.

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547